

Innst. S. nr. 156.

(1998-99)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om kartlegging av vannrør av eternitt og eventuell kreftfare ved bruk av slike rør.

Dokument nr. 8:23 (1998-99).

Til Stortinget.

Sammendrag

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

Stortinget ber Regjeringen foreta kartlegging av eternitrør i bruk som vannrør ved vannverk rundt om i landet og å vurdere å iverksette undersøkelse av kreftfaren i forbindelse med transport av vann gjennom slike rør. Resultatet må fremlegges for Stortinget.

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstilleren til at en rekke vannverk rundt om i Norge har vannrør av eternitt, og til at eternitt er klassifisert som meget kreftfremkallende. Forslagsstilleren finner det bekymringsfullt at det i dag ikke finnes en sentral oversikt over ledningsnett av eternitrør for vann, og framholder at det noen steder råder en viss bekymring blant folk over kreftfaren. Så vidt forslagsstiller vet er det ikke foretatt noen undersøkelse som kan påvise sammenheng mellom eternitt i vannrør og kreft, men etter hans syn burde en slik undersøkelse vært foretatt, basert på kartlagte ledningsnett.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at dette saksområdet har vært tatt opp tidligere bl.a. som spørretimespørsmål både i 1981, 1985 og 1998.

Komiteen viser til brev fra Helseministeren av 22. mars 1999 til Stortingets sosialkomite, der det bl.a. påpekes at Statens institutt for folkehelse (Folkehelsa) i 1981 ble pålagt av Sosialministeren å vie spørsmål om eventuell sykdomsforekomst i relasjon til asbest og drikkevann spesiell oppmerksomhet. Instituttet har nøyte fulgt opp dette. Landets fylkesleger og kommunale helse- og næringsmiddelmyndigheter har vært orientert gjennom rundskriv fra Folkehelsa i 1987 og 1995.

Komiteen mener det over tid er viktig å ta vannrør av eternitt (asbestsementrør) ut av bruk i drikkevanns-

forsyningen. En slik sanering skjer da også i stor grad bl.a. på grunn av faren for korrosjon og dermed sveking av styrken på ledningene. Siden 1976 har det i Norge ikke vært tillatt å benytte innvendig ubeskyttet asbestsementrør ved nyanlegg av ledningsnett.

Komiteen vil også påpeke at det ved håndtering og sanering av slikt ledningsnett er klare bestemmelser for å ivareta miljø og helse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil peke på at det i forskriftene om asbest til arbeidsmiljøloven, fastsatt av Kommunaldepartementet 16. august 1991, er gitt strenge regler. Bedrifter som utfører slikt arbeid, skal være godkjent av Arbeidstilsynet, og den som utfører arbeidet, skal ha gjennomgått særskilt opplæring i rivings- eller reparasjonsarbeid, som innebærer håndtering av asbest eller asbestholdige produkter, og også helsemessige konsekvenser og bruk av verneutstyr.

Når det gjelder de faglige og helsemessige vurderinger vedrørende forholdet mellom asbest og drikkevann, viser komiteen til helseministerens svar i spørretimen 27. mai 1998, der han bl.a. redegjør for følgende:

”Det er som kjent flere årsaker til kreft, og flere av våre helseinstitusjoner arbeider med forskning og overvåking av de forskjellige kreftformer. Både Statens institutt for folkehelse og Kreftregisteret arbeider daglig med disse spørsmålene. Kreftregisteret er for tiden i gang med å analysere den mulige opphoping av kreft i Fræna kommune, som spørsmålsstilleren refererer til. Man ser av og til statistisk opphoping av sykdomstilfeller uten at dette nødvendigvis betyr økt sykelighet over tid.

Det er mange undersøkelser som helt klart viser at det er sammenheng mellom inhalasjon av asbestfibre fra luft og utvikling av asbestose, lungekreft og asbestkreft i lunge og bukhinne. Det er også sannsynliggjort

at yrkeseksponering for asbestfibre via luft kan medføre kreft i andre organer, bl.a. fordøyelseskanalen. Selv om det er gjort omfattende undersøkelser av virkningen av asbest tatt inn via fordøyelseskanalen, er resultatene ikke overbevisende med hensyn til at denne type eksponering skal kunne gi helseskade. Undersøkelse av store befolkningsgrupper som har mottatt betydelige mengder asbestfibre gjennom drikkevann, viser ingen tegn til overhyppighet av noen form for kreftsykdom i forhold til kontrollgrupper.

Det er nærliggende å vise til den norske fyrvokterstudien fra 1993, som omfattet nær 700 fyrvoktere. Fyrvokterne brukte susternevann med avrenning fra asbesttak. Dette vannet inneholdt 1-71 milliarder asbestfibre pr. liter, eller 10.000 ganger flere fibre enn noe annet drikkevann. Man fant ingen forhøyet kreftrisiko som man med sikkerhet kan tilskrive asbestfibre.

Det har vært gjort forsøk på å forklare forskjellen i virkningen på helsen for de to forskjellige eksponeringsveiene for asbest, via luft og via drikkevann. Det spesielle med de vannbårne fibrene er at de er gjennomgående mye kortere, så korte at kroppens makrofager, eller renovasjonscellene, tar hånd om fibrene og uskadeliggjør dem.

Ut fra det vi i dag vet, bygd på nasjonale og internasjonale undersøkelser, er det ikke grunn til å frykte asbestfibre frigjort til vann fra asbestsementrør. Området er imidlertid gjenstand for kontinuerlig overvåking i regi av Kreftregisteret og andre institusjoner."

Komiteen har forelagt helseministeren Dokument nr. 8:23 (1998-99) forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen, og i sitt svar av 22. mars 1999 skriver helseministeren bl.a. følgende:

"Når det gjelder asbestfibre i drikkevann er det få andre miljømedisinske problemer som har vært undersøkt så omfattende, både i eksperimentelle og epidemiologiske studier. Selv om asbest er kjent som et kreftfremkallende stoff ved inhalasjon, tyder alle vitenskapelige data på at det ikke er noen øket kreftrisiko ved asbestfibre i drikkevann, verken ved inntak av asbestfibre gjennom mage-tarmkanalen ved drikke eller ved at man utsettes for disse fibrene gjennom luften ved at de frigjøres fra nyvasket, tørket tøy eller fra

luftfuktere. Det har vist seg at fibrene som finnes i drikkevann er meget korte, og vil bli tatt hånd om av kroppens forsvarsceller (makrofager).

Det foreligger ingen grenseverdi for maksimalt tillatt mengde asbestfibre i drikkevann. Det er heller ingen forhold som tilsier at det bør opprettes noen slik grenseverdi."

Komiteen er kjent med at det tidligere var mellom 4 000 og 6 000 kilometer asbestsementrør for transport av drikkevann her i landet. Gjennom "vannverksregisteret" ved Folkehelsa har man i dag en fullstendig oversikt over alle landets vannverk som forsyner mer enn 100 personer. Dette registret omfatter for hvert enkelt vannverk bl.a. opplysninger om ledningsnettets lengde fordelt på materialtyper og alder. Pr. i dag er det ved disse vannverkene registrert i alt 3 400 kilometer asbestsementledninger, hvilket utgjør om lag 10 prosent av den samlede ledningslengden.

Helseministeren opplyser også i sitt brev av 22. mars 1999 at Folkehelsas register over vannverk fra og med 1998 vil bli årlig oppdatert. Komiteen er glad for at dette nå følges opp kontinuerlig, og med den vurdering og også kontinuerlige overvåking som skjer bl.a. av Kreftregisteret og fra Folkehelsas side, mener komiteen at forslagene i Dokument nr. 8:23 (1998-99) er ivaretatt på en forsvarlig måte.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:23 (1998-99) – forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om kartlegging av vannrør av eternitt og eventuell kreftfare ved bruk av slike rør – vedlegges protokollen.

Oslo, i sosialkomiteen, den 27. april 1999.

John I. Alvheim,
leder.

Ola D. Gløtvold,
ordfører.

Are Næss,
sekretær.